

Sygn. akt VIII U 2166/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 28 września 2015 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. K. prawo do emerytury, poczynając od dnia 1 lipca 2015 roku;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz K. K. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 2166/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.09.2015r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu K. K. prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. nie udowodnił wymaganego 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 23 lata, 4 miesiące i 21 dni.

Organ rentowy wskazał, iż do ogólnego stażu pracy nie zaliczył okresu pracy

ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 04.03.1971r. do dnia 31.07.1973r., ponieważ nauka w szkole ponadpodstawowej uniemożliwiała ubezpieczonemu wykonywanie stale i w pełnym wymiarze godzin pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji sprecyzowanym w piśmie procesowym z dnia 22.03.2016r. domagał się jej zmiany przez przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych po uprzednim zaliczeniu do ogólnego stażu pracy w/w okresie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Ubezpieczony wniósł również o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż w powyższym okresie pomimo uczęszczania do szkoły, codziennie poświęcał co najmniej cztery godziny na pracę w gospodarstwie. Doglądał inwentarz żywy, a nadto wykonywał pracę na roli – sianie, sadzenie, sianokosy, żniwa, wykopki. W okresie letnim i w dniach wolnych od zajęć szkolnych pracował w pełnym wymiarze godzin.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony K. K. urodził się w dniu (...) Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W dniu 28.07.2015r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury, w rozpoznaniu którego organ rentowy w dniu 28.09.2015r. wydał decyzję zaskarżoną omówioną na wstępie.

Ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. legitymuje się ponad 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych (17 lat 2 miesiące i 16 dni).

W okresie spornym od dnia 04.03.1971r. do dnia 31.07.1973r. ubezpieczony mieszkał wraz z rodzicami C. i J. K. (1) oraz rodzeństwem (ubezpieczony miał sześcioro rodzeństwa) w miejscowości F. położonej w odległości około 10 km od S.. Rodzice ubezpieczonego prowadzili gospodarstwo rolne o powierzchni około 10 ha, w którym uprawiali zboża, ziemniaki, buraki, kapustę, czarną rzepę, inne warzywa, a także w znacznych ilościach truskawki (około 25 arów), maliny. W gospodarstwie był też inwentarz żywy, a mianowicie konie, krowy, świnie, drób, owce. Ubezpieczony we wrześniu 1971r. rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej Ministerstwa Oświaty w S. w zawodzie mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych. Do szkoły jeździł autobusem o godzinie 7.40, a na autobus miał około 3 km z miejsca zamieszkania, przy czym odległość tę pokonywał rowerem. Łącznie podróż do szkoły trwała około 30 minut.

W pierwszym okresie nauki w szkole zawodowej ubezpieczony miał 2 dni praktyk i 3 dni nauki, a później 3 dni praktyk i 2 dni nauki. Wszystko to odbywało się w szkole, praktyki były w warsztatach szkolnych i nie odbywały się w soboty. Nauka trwała do około godziny 14 – 15, a praktyki trwały od 6 do 8 godzin i zaczynały się o godzinie 7 rano. Przeciętnie w tygodniu ubezpieczony wracał do domu około godziny 15 – 16. Po powrocie ze szkoły ubezpieczony pomagał rodzicom w gospodarstwie rolnym. Pracy w gospodarstwie było bardzo dużo, w szczególności w okresie wiosenno – letnim, gdy było dużo prac polowych

i w ogrodnictwie. Do codziennych obowiązków ubezpieczonego należało dokonanie obrządku inwentarza żywego – musiał nakarmić kury, kaczki, świnie, owce, krowy, konie. Wieczorem dodatkowo przeganiał krowy z łąki do obory. Oprócz tego zajmował się plewieniem, a także orał pole, pracował przy zbiorach truskawek, wykopkach, żniwach, sianokosach, sadzeniu. W gospodarstwie rolnym pracowali rodzice ubezpieczonego - było

to ich jedyne źródło utrzymania oraz ubezpieczony jako najstarszy z synów. Starsza o dwa lata siostra ubezpieczonego zajmowała się głównie nauką (w późniejszym okresie ukończyła studia medyczne), a pozostałe rodzeństwo było dużo młodsze od odwołującego. Gospodarstwo rodziców nie było zmechanizowane i stąd większość prac trzeba było wykonywać ręcznie (np. ubezpieczony orał pole przy użyciu konia). Pracę

w gospodarstwie rolnym rodziców ubezpieczony wykonywał każdego dnia przez co najmniej 4 godziny, a w dniach wolnych od szkoły takich jak soboty i niedziele, a także w okresie wakacji, kiedy było dużo prac polowych, w znacznie większym zakresie, często od rana do wieczora. Kontynuowanie nauki w szkole zawodowej nie wymagało poświęcania

dużej ilości czasu na odrabianie lekcji i naukę w domu i stąd ubezpieczony był w stanie pogodzić w okresie spornym obowiązki związane z uczęszczaniem do szkoły z pracą w gospodarstwie rolnym.

Świadcami pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym byli J. O. i Z. C., którzy zamieszkiwali w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstwa rodziców ubezpieczonego.

Z zaświadczenia z dnia 22.06.2015r. sporządzonego przez Urząd Gminy R. wynika, iż ubezpieczony był zameldowany na pobyt stały w miejscowości F. od urodzenia do dnia 10.08.1973r.

Z zaświadczenia Starosty (...) z dnia 26.06.2015r. wynika, iż w operacie gruntów obrębu F. był wpisany J. K. (2) (dziadek ubezpieczonego) jako posiadacz i od 1972 jako właściciel gospodarstwa rolnego o powierzchni 9,85 ha, a w 1974r. jako właściciela przedmiotowego gospodarstwa wpisano C. K. – ojca ubezpieczonego.

Ubezpieczony ukończył (...) Szkołę Zawodową w S. w czerwcu 1973r. Następnie od dnia 01.08.1973r. zatrudnił się w Zakładzie Produkcji (...) w O. - J..

/ Dowód z: akt ZUS, zeznań świadków Z. C. i J. O., zeznań ubezpieczonego /

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie ubezpieczonego K. K. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) – zwanej dalej ustawą – ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zgodnie z 184 ust. 1 ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – tj.01.01.1999r. – osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem – pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z § 3 rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z cytowanych norm prawnych wynika, iż odwołujący nabędzie prawo do wcześniejszej emerytury w przypadku łącznego spełnienia przesłanek:

- ukończenia wieku 60 lat,
- legitymowania się okresem ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 25 lat, przypadającym na dzień 01.01.1999r.,
- legitymowania się 15 letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, przypadających na dzień 01.01.1999r.,
- nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. posiada wymagany 25 – letni staż pracy, a konkretnie czy istnieją podstawy do zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresu pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 04.03.1971r. do dnia 31.07.1973r. w sytuacji, gdy bezspornym było, iż ubezpieczony spełnił pozostałe przesłanki prawa do świadczenia w postaci ukończenia wieku emerytalnego 60 lat, legitymowania się na dzień 01.01.1999r. co najmniej 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Dla zaliczenia okresów pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie tego uregulowania prawnego koniecznym jest, aby praca w gospodarstwie rolnym wykonywana była w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, to jest minimum 4 godziny dziennie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 03.07.2014r. sygn. akt III AUa 184/14).

Zdaniem Sądu przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w sposób nie budzący wątpliwości wykazało, iż ubezpieczony w powołanym powyżej okresie spornym zamieszkując wraz z rodzicami i rodzeństwem w miejscowości F. niedaleko S. wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców C. i J. K. (1) w wymiarze co najmniej 4 godziny każdego dnia, a w okresie wiosenno – letnim, w szczególności w czasie wakacji, gdy była wzmóŜona ilość prac polowych, w większym wymiarze, często od rana do wieczora. Za takim przyjęciem przemawia fakt, iż gospodarstwo rolne rodziców ubezpieczonego było dużym gospodarstwem, bo obejmowało prawie 10 ha ziemi, gdzie uprawiono zboŜa, ziemniaki, buraki, kapustę, czarną rzepę itd., hodowano teŜ zwierzęta. Było jedynym Źródłem utrzymania rodziny odwołującego. Nie było zmechanizowane i stąd prace generalnie wykonywane były ręcznie. Praca ubezpieczonego w tym gospodarstwie stanowiła jego pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych zwyczajowo wymaganych od członków rolniczej wspólnoty rodzinnej zwłaszcza w sytuacji, gdy ubezpieczony był najstarszy z synów i stąd oprócz rodziców, to on zasadniczo wykonywał pracę w gospodarstwie. Starsza o dwa lata siostra ubezpieczonego zajmowała się głównie nauką, a pozostałe rodzeństwo było dużo młodsze od ubezpieczonego. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na stanowcze przyjęcie, iż odwołujący w czasie kontynuowania nauki w (...) Szkole Zawodowej w S. rzeczywiście świadczył pracę w gospodarstwie rolnym co najmniej 4 godziny każdego dnia, gdy jak wynika z zeznań ubezpieczonego dojazd do szkoły i ze szkoły do domu zajmował mu w jedną stronę zaledwie około 30 minut. Dodatkowo kontynuowanie nauki w szkole zawodowej nie wymagało poświęcania

dużej ilości czasu na odrabianie lekcji i naukę w domu i stąd ubezpieczony był w stanie pogodzić obowiązki związane z uczęszczaniem do szkoły z pracą w gospodarstwie rolnym.

W takiej sytuacji Sąd stwierdził, iż powyższy sporny okres pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym podlega zaliczeniu do okresów składkowych i nieskładkowych uznanych przez organ rentowy, jako okres uzupełniający w rozumieniu art.10 ustawy.

Po zaliczeniu tego okresu ubezpieczony dysponuje na dzień 01.01.1999r. wymaganym 25 – letnim stażem pracy. W takiej sytuacji spełnia on wszystkie konieczne warunki do przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, kierując się uregulowaniami prawnymi powołanymi na wstępie rozważań, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury poczynając od dnia 01.07.2015r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku (zgodnie z art.129 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W pkt 2 wyroku Sąd na podstawie art.98 k.p.c. oraz §2 ust.1 i 2, §12 ust.2 i §13 ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. z 2013r., poz.461 ze zm.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka